

แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

Guidelines in Student Support System Development of the Educational Institutes under Khon Kaen Vocational Education

กรเอก สิงห์โสภณ¹ ดร.อดุลย์ พิมพ์ทอง² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วานิช ประเสริฐพร³
Koraket Singso¹ Dr.Adul Pimthom² Asst. Prof. Dr.Vanich Prasertphorn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 20 คน และครู จำนวน 225 คน รวมทั้งสิ้น 245 คน ในปีการศึกษา 2565 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับค่า IOC (Index of item objective congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) = 0.97 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการสัมภาษณ์ (Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.80) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.85) และความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย PNI_{modified} เท่ากับ 0.27
2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีทั้งหมด 5 แนวทาง และมี 12 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Master of Education in Educational Administration, Northeastern University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²Course teacher in Master of Education in Educational Administration, Northeastern University

³อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

³Course teacher in Master of Education in Educational Administration, Northeastern University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: กรเอก สิงห์โสภณ, koraket1980@gmail.com

รับเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 แก้ไข 26 มีนาคม 2566 ตอบรับ 28 มีนาคม 2566

ABSTRACT

This research purposed to study: 1) the current states, desirable states and priority needs, and 2) the guidelines in developing the student support system development of the schools under Khon Kaen Province Vocational Education. The samples included 20 educational institute administrators and 225 teachers, totally 245 cases, in the year 2022, using the simple random sampling (Quantitative Research) with the lottery technique. The research instrument covered the five – rating scaled questionnaires with the index of item objective congruence (IOC value between 0.67 – 1.00 and the reliability value of Cronbach's alpha coefficient valued 0.97. The statistics for data analyzing contained the frequency, percentage, mean, standard deviation, the priority needs index, PNI, and the qualitative research covered in content analysis by semi-structured interviewing.

The research findings revealed that:

1. The results from studying the current states of developing the student support system development of the school under Khon Kaen Vocational Education appeared in overall at the much level ($\bar{X} = 3.80$), the desirable states in overall at the most level ($\bar{X} = 4.85$), and the priority needs in overall at the PNI mean score equaled 0.27.

2. The study results of the guidelines in developing the student support system administration of the schools under Khon Kaen Province Vocational Education contained overall 5 guidelines with 12 indicators

Keywords: student support system administration, vocational institutes, Khon Kaen Province

กุ่มิหลัง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีจุดมุ่งหมายในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ใน 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา, 2551, หน้า 3)

การพัฒนากระบวนการดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษายังสอดคล้องกับการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ ใช้มาตรฐาน การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 ระดับคุณภาพในการบริหารความเสี่ยง โดยให้สถานศึกษาวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านการทะเลาะวิวาท ด้านสิ่งเสพติด ด้านสังคม ด้านการพนัน และการมั่วสุม โดยการมีส่วนร่วมของ ครูและบุคลากรทุกฝ่าย ผู้เรียนและผู้ปกครองมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีผลทำให้ปัญหาด้านความเสี่ยงลดลง และตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ระดับคุณภาพในการจัดระบบดูแลผู้เรียน โดยให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลผู้เรียนให้มีระบบเครือข่าย ผู้ปกครองดูแลผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง และส่งเสริมผู้เรียนปัญญาเป็นเลิศ ดังนั้นการดำเนินการให้มีระบบดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษา ในสถานศึกษา จึงมีความสำคัญเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 ซึ่งจะช่วยให้เกิดการส่งเสริมพัฒนา ผู้เรียนและป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาและเกิดผลดีต่อ การประเมินคุณภาพภายนอกอีกด้วย (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2555, หน้า 56) แต่ปัญหาที่พบในการ จัดการศึกษาคือการออกกลางคัน ซึ่งการแก้ปัญหาผู้เรียนออกกลางคัน (Drop Out) สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาได้ผลักดันนโยบาย เพื่อลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษา ด้วยระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนนักศึกษาพร้อมทั้งแสวงหารูปแบบการเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษาและอาศัยการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นและสถานประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557, หน้า 1)

การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในปัจจุบันได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันยังคงมีจำนวนมากส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังขาดความชัดเจน และการมีส่วนร่วมจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีปัญหาได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม และปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธชาติ สร้อยสน (2560, หน้า 173) พบว่า สภาพปัญหาของการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้น ปัญหาจากเรื่องส่วนตัว ครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ รวมถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการลดปัญหาการออกกลางคัน

จากความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่นำไปใช้เสนอต่อสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

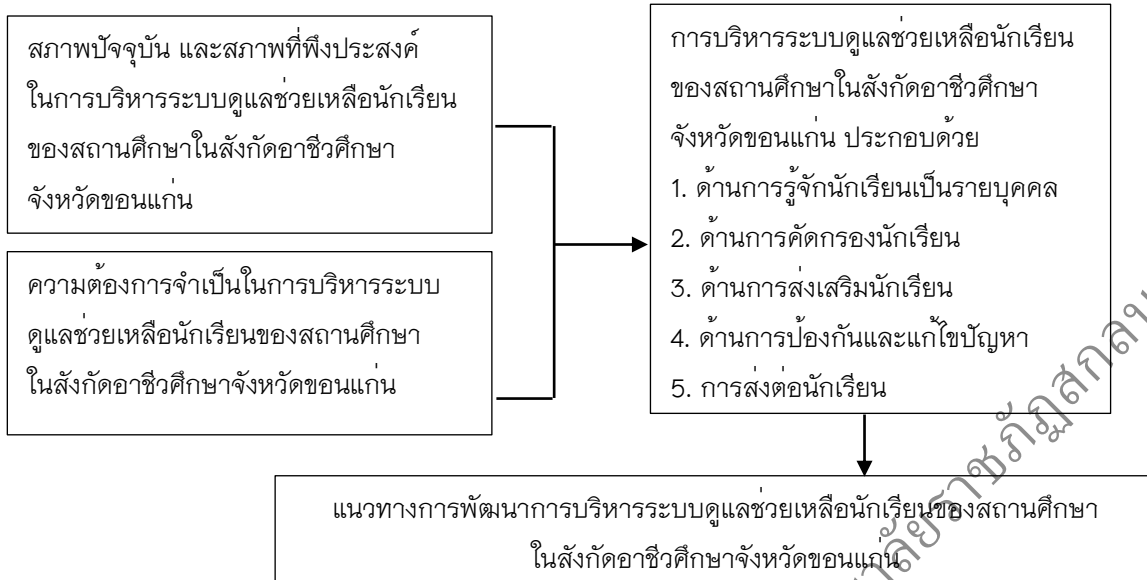
คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร จำนวน 48 คน และครู จำนวน 585 คน รวมทั้งสิ้น 633 คน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2565
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน และครู จำนวน 225 คน รวมทั้งสิ้น 245 คน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก
3. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น (Best Practice) ที่ได้รับรางวัลสถานศึกษารางวัลพระราชทาน จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น 2) ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น 3) ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพหนองสองห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท ดังนี้
1. แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน
 2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการประเมินค่าความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})
2. สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) และสถิติใช้หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2565 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 ฉบับ และครู จำนวน 225 ฉบับ รวมเป็น 245 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.73	0.46	มาก	4.81	0.41	มากที่สุด	0.29	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.82	0.38	มาก	4.86	0.36	มากที่สุด	0.27	4
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.79	0.46	มาก	4.87	0.35	มากที่สุด	0.28	2
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.80	0.40	มาก	4.86	0.36	มากที่สุด	0.27	3
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.84	0.38	มาก	4.86	0.36	มากที่สุด	0.26	5
รวม	3.80	0.40	มาก	4.85	0.37	มากที่สุด	0.27	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.40) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.38) รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.38) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.46)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35) รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.36) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.41)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.27 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.29$) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.28$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($PNI_{modified} = 0.27$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.27$) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.26$) โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
4. ด้านการคัดกรองนักเรียน
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างตระหนักรู้ค่าและแนวทางการดำเนินงานแก่ครูที่ปรึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการแจ้งข้อมูลให้นักเรียนและผู้ปกครองรับทราบถึงการส่งต่อทั้งการส่งต่อภายในและภายนอกอย่างชัดเจนเพื่อให้การช่วยเหลืออย่างถูกต้อง โดยมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจนและเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 89) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจตุกรณ์ นิสสัย (2558, หน้า 91) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูประจำชั้นประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญกับปัญหานักเรียน โดยตรงในการส่งต่อภายนอก สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือ ครูประจำชั้นประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือ ครูประจำชั้นจัดการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือต่อครูแนะแนว และครูประจำชั้นจัดการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือต่อครูฝ่ายปกครอง

สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากการบริหารงานด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีการบริหารจัดการวางแผนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมชี้แจงแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน และมีการจัดกิจกรรมพัฒนาให้นักเรียน ที่หลากหลายตรงกับความต้องการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทัศน์ เอี่ยมแสง (2558, หน้า 9) กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ปัญหา เพื่อเพิ่มศักยภาพให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนสามารถอยู่ในสังคม

ได้อย่างมีความสุข มีวิถีชีวิตที่พอเพียงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ทั้งทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากอดีตส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งการแก้ไขปัญหาไม่ใช่หน้าที่ของสถานศึกษาอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557, หน้า 3) ระบุไว้ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลแท้จริงของนักเรียนทุกด้านและนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการเพื่อการรู้จักและเข้าใจนักเรียนแต่ละบุคคลอย่างละเอียดรอบด้าน คัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนเก่งเป็นคนดีและพร้อมที่จะเติบโตขึ้นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีการส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลาย เสริมสร้างศักยภาพด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทำให้นักเรียนมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติส่งผลให้บทบาทในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการส่งต่อนักเรียน เนื่องจากด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในสภาพปัจจุบันผู้บริหาร งานครูที่ปรึกษา และครูที่ปรึกษาต้องมีการวางแผนการดำเนินงานจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกด้าน และควรมีการนำผลการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลของนักเรียนมาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันเพื่อใช้ในการประกอบกำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดกับนักเรียนในอนาคต ดังนั้นครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลประวัติของนักเรียนทั้งหมด เพื่อให้สามารถคัดกรอง ดูแลแก้ไขปัญหาและสนับสนุนนักเรียนได้ตรงประเด็นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโอบู ยังเหลือ (2558, หน้า 67) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนวัดตะเคียนงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจระยอง เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้ปกครอง วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันก่อนทุกครั้ง ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเชิญวิทยากรภายนอกให้ความรู้ด้านต่าง ๆ และมอบหมายงานให้ครูดำเนินการในแนวทางเดียวกัน

2. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหาร งานครูที่ปรึกษา และครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงานจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือต่าง ๆ
 - 1.2 สถานศึกษาควรมีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลครอบคลุมทุกด้าน
 - 1.3 สถานศึกษาควรมีการนำผลการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลของนักเรียนมาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง

2.2 ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการติดตามดูแลเอาใจใส่ในนักเรียนอย่างใกล้ชิดและหาแนวทางวิธีการช่วยเหลือนักเรียนหลากหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานภาพของนักเรียน

3.2 ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดทำมาตรการในการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นรายบุคคล

3.3 ครูที่ปรึกษาควรมีการบันทึก สรุปรายงานผลการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนรายบุคคลไว้อย่างเป็นระบบ

4. ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

4.1 ครูที่ปรึกษาควรมีการรวบรวมผลการคัดกรองนักเรียนรายบุคคลจำแนกจัดกลุ่มเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียนให้เป็นระบบ

4.2 ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการติดตาม ตรวจสอบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และสรุปรายงานผลการคัดกรองช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียน เพื่อให้ทราบข้อมูลในการขอความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงานและจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกด้านให้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ

2. สถานศึกษาควรจัดอบรม สัมมนา และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับนักเรียนรายบุคคล โดยมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองชุมชน และหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรการในการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนให้มีความเหมาะสมเป็นประโยชน์กับนักเรียนรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2.2 ควรมีการจัดทำคู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพ PDCA

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จตุติกรณ์ นิสสัย. (2558). *การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พุทธิชาติ สร้อยสน. (2560). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองควย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2552). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการแนวคิดและทิศทางในการดำเนินงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. (2556). *คู่มือการปฏิบัติงานระบบการดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2557). *เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน โครงการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2558). *เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน โครงการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2559). *เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน โครงการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2555). *มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุทัศน์ เอี่ยมแสง. (2558). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ต๋อน อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5.

โอปอ ย้งเหลือ. (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนวัดตะเคียนงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper Collins Publishers.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis. 3'd Ed*. New York: Harper and Row Publications.